

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. 4. Deus est etiam extra coelos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

statem divinam, sit aliquid contingens, non arguitur in Deo mutabilitas, sed in creatura, quæ de se indifferens est, ut sit, vel non sit.

Dices. Ergo Deus constituitur ubique, partim per immensitatem suam, partim per creaturam existentem. Absurdum conf. Ergo, &c. R. n. seq. maj. Nam res constituitur in loco, non per locum ipsum, sed per ubicationem suam. At ubicatio Dei est ejus immensitas. Unde Deus per suam immensitatem, non per creaturam existentem etiam ex parte constituitur ubique; quamvis non constituarur, nisi ex suppositione creaturarum existentium, quia ubicatio non facit, sed supponit locum, in quo res locatur. Deus igitur adequatè constituitur ubique per suam immensitatem; & ita in Deo denominatio existentis ubique tota est ab immensitate divina, quæ se ipsa formalissimè est tota præsentia Dei in omnibus locis existentibus, quæ creato mundo, cœpit Deum denominare existentem ubique; non quia antè Deo deerat aliquid intrinsecum, ad hanc denominationem necessarium, sed quia deerat locus, in quo Deus præsens esse posset; quæ annihilato mundo, desineret Deum denominare existentem ubique, non quia tunc periret aliquid intrinsecum Deo, ad hanc denominationem necessarium, sed quia tunc desineret omnis locus, in quo præsens esse posset. Ex quibus facilè intelligitur, quomodo in Deo incipere potuit denominatio existentis ubique, & quomodo desinere posset, Deo ipso prorsus immutato, & cum sola mutatione creaturarum. Item quomodo denominatio existentis ubique non sit nova perfectio, distincta ab immensitate divina, & quomodo non ei superaddat nisi respectum quandam ad creaturas existentes, tanquam ad locum, cui substantia divina, eadem omnino permanens, non potest non esse intimè præsens, hoc ipso quòd existunt. Hic autem respectus non est realiter, nisi aggregatum ex loco & re locata, hoc est, ex creaturis existentibus, & substantia divina ab illis indistincta, proindeque ex ea parte, qua Deo intrinsecus est, est ipsissima immensitas divina, seu divina substantia, quantum est ex se summè determinata, & potens ad existendum in omnibus locis possibilibus, & consequenter se ipsa intimè præsens loco, hoc ipso, quòd locus existit.

Dices. Imò Deus constituitur ubique per operationem, qua operatur ubique. R. n. Nam ut Deus sit ubique, requiritur quidem operatio, qua operatur ubique; quia ut Deus sit ubique, requiritur ut sit locus; & locus esse non potest sine operatione Dei; cum creatura non existant sine actione Dei eas producente, & conservante. At supposito quòd Deus operetur, producendo & conservando mundum, per solam suam immensitatem formaliter est in toto mundo; sicut antequam operaretur, producendo & conservando mundum, per solam suam immensitatem formaliter ibi erat, nostro modo loquendi, ubi nunc est mundus; erat, inquam, non tanquam in loco, cum nondum esset locus, sed in se ipso, quatenus habebat realem & intrinsecam præsentiam, sed sine habitudine ad ullum extrinsecum Deo; quia nihil extrinsecum Deo realiter existit ante operationem divinam.

RESPONSIO IV.

Deus est etiam extra cœlos.

Prob. 1. Ex Scriptura. Nam dicitur 3. Regum c. 8. *Si cœlum & cœli cœlorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc?* Et Job c. 11. *Excelsior cœlo est... profundior inferno.* 2. Autoritate S. Augustini lib. 11. de Civ. c. 5. ubi de quibuldam Philosophis loquens, hæc habet: *An forte substantiam Dei, quam nec includunt, nec determinant, nec distendunt loco, sed de ea, sicut de Deo sentire dignum est, fatentur, incorporea præsentia ubique totam, à tantis locorum extra mundum spatiis absentem esse dicituri, & uno tantum, atque in comparatione illius infinitatis tam exiguo loco, in quo mundus est, occupatam? Non opinor eos in hac vaniloquia progressuros. Cum igitur unum mundum, ingenti quidem mole corporea, finium tamen, & loco suo determinatum, & operante Deo factum esse dicant, quod respondent de infinitis extra mundum locis, cur in eis ab opere Deus cesset, hoc sibi respondeant de infinitis ante mundum temporibus,*

cur in eis ab opere Deus cessaverit. Duo ergo sentit S. Doctor. 1. Deum esse etiam extra mundum, & contrariam sententiam esse falsam & absurdam. 2. Deum esse extra hunc mundum, quaquaversum quasi diffusum in infinitum, ita ut, nostro modo concipiendi & loquendi, Deus sit extra hunc mundum in spatiis majoribus & majoribus in infinitum, & absque termino, quamvis in illis nihil operetur, quatenus scilicet habet extra hunc mundum realem & intrinsecam præsentiam interminatam; vicijus, planè immotus, & immutatus in se, esset intimè præsens corporibus majoribus & majoribus in infinitum, si producerentur.

Prob. 3. Ratione. Quia si Deus non esset extra cœlos, quaquaversum quasi diffusus & extensus, haberet intrinsecam præsentiam finitam & limitatam, sicut habet mundus, nec majorem haberet, quam mundus. Nam intrinseca præsentia Dei, & intrinseca præsentia mundi iidem, ut ita loquar, terminis definitur, ut per se clarum est. Atqui intrinseca præsentia finita & limitata, manifestè repugnat immensitati divinæ. Unum enim negat alterum. Et verò quid est immensitas, nisi intrinseca præsentia interminata, quæ hoc ipso, quòd interminata est, æquivalat pluribus & pluribus in infinitum præsentis terminatis, potestque, eodem prorsus modo semper se habens, adesse pluribus & pluribus in infinitum locis realiter existentibus, & infinitis re ipsa adesset, si infinita existerent? Ergo Deus est extra mundum, quaquaversum quasi diffusus & extensus, & quidem infinite & interminatè. Quam conclusionem merito ait Suares videri sibi, esse de fide, quia scilicet videtur esse evidenter de conceptu immensitatis divinæ, quæ est de fide.

Obj. 1. Si Deus est etiam extra cœlos, vel ibi est per potentiam, vel per præsentiam, vel per substantiam. R. Deum non esse extra cœlos per potentiam, quia extra cœlos nihil operatur, neque per præsentiam, quia extra cœlos nihil est cognoscendum præter ipsum Deum; sed esse per substantiam, quatenus habet etiam extra cœlos realem & intrinsecam præsentiam, & quidem interminatam, quamvis sine habitudine ad locum, quia extra cœlos nullus est locus realis. Unde Deus extra cœlos est, non in loco, sed in se. Ex his apparet discrimen, quocum Deus est in mundo, & extra mundum. Est in mundo per præsentiam, potentiam, & substantiam; extra mundum verò per substantiam tantum. In mundo est in se, & in rebus creatis; extra mundum verò est in se tantum.

Obj. 2. Si Deus est etiam extra cœlos, est in spatiis imaginariis. Absurdum conf. Ergo, &c. R. dist. seq. maj. Est in spatiis imaginariis nostro modo concipiendi & loquendi, C. seq. maj. Realiter, & sicut est in hoc universo, N. seq. maj. Itaque Deus non est realiter in spatiis imaginariis, quia spatia imaginaria sunt merum ens rationis, quod tantum habet esse objectivè in intellectu fingente. Est tamen in illis æquivalenter, nostro modo concipiendi & loquendi. Quod ut intelligas,

Nota. Ex eo, quòd Deus habet extra cœlos realem & intrinsecam præsentiam interminatam, & potest extra cœlos producere corpora majora & majora in infinitum, quibus si producerentur, intimè adesset, quamvis in se prorsus immotus, & immutatus, adesset, inquam, formaliter per illam suam intrinsecam præsentiam interminabilem; intellectus noster sumit occasionem concipiendi ut existentem extra cœlos capacitatem continendi corpora per modum extensionis incorporea, & penetrabilis, quaquaversum in infinitum diffusa, in qua Deus adest, & operari potest plura & plura in infinitum. Unde spatia imaginaria sunt ens rationis fundarum, & quando concipimus, & dicimus Deum esse in spatiis imaginariis extra cœlos, imperfectè quidem concipimus, & loquimur, sed tamen concipimus & loquimur cum fundamento in re: quamvis enim Deus nec sit, nec possit esse realiter in spatiis imaginariis extra cœlos, quia nec datur, nec dari potest extra cœlos extensio illa incorporea, penetrabilis & interminata; tamen est in illis æquivalenter, nostro modo concipiendi & loquendi, quia propter intrinsecam suam præsentiam interminabilem extra cœlos, tam potest extra cœlos producere corpora

potè majora & majora in infinitum, illique, eodem prorsus modo permanens, intimè adesse, quàm si revera extra cœlos extensio incorporea, penetrabilis, & interminata existeret, in eaque tota Deus quasi diffusus & extensus esset.

ARTICULUS VI.

Utrum Deus sit immutabilis.

RESPONSIO.

DEUS est omnino immutabilis. S. Thomas q. 9. art. 1.

Prob. 1. Ex Scriptura, Nam dicitur Malach. c. 3. *Ego Dominus, & non mutor*, Num. c. 23. *Non est Deus quasi homo, ut mentiatur, nec ut Filius hominis, ut mutetur*. Plal. 101. *Sicut opertorium mutabis eos (cœlos) & mutabuntur. Tu autem idem ipse es*. Et Jacobic. 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio*. Quæ verba Scripturæ generalia sunt, & generaliter accipienda. 2. Ex Symbolo Nicæno, ubi contra Arianos dicitur: *Eos autem, qui dicunt... vel creatum, vel mutabilem, vel convertibilem Filium Dei, anathematizat Catholica & Apostolica Ecclesia*.

Nota obiter. Arianos inter & Patres Ephesinos conveniebat, Deum esse prorsus immutabilem. Unde Ariani asseriebant Filium Dei esse mutabilem, quia volebant eum esse creaturam. E contra Ephesini Patres definiunt Filium Dei immutabilem esse, quia sentiunt eum esse Deum verum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantiali Patri. 3. Ex Conc. Later. IV. c. Firmiter, ubi expressè definitur Deum esse incommutabilem. 4. Ex S. Augustino, lib. 5. de Trinitate c. 2. ubi probat esse maxime Deo convenire, quia Deus est omnino incommutabilis. *Et quis magis est, inquit, quàm ille, qui dixit famulo suo Moysi: Ego sum qui sum; & dices filiis Israel: Qui est, mihi sit me ad vos. Sed alia que dicuntur essentie sive substantie, capiunt accidentia, quibus in eis fiat vel magna vel quantacunque mutatio. Deo autem aliquid ejusmodi accedere non potest, & ideo sola est incommutabilis substantia vel essentia, que Deus est, cui profecto ipsum esse, unde essentia nominata est, maxime ac verissime competit. Quod enim mutatur, non servat ipsum esse; & quod mutari potest, etiam si non mutetur, potest quod fuerat non esse: ac per hoc illud solum, quod non tantum non mutatur, verum etiam mutari omnino non potest, sine scrupulo occurrit, quod verissime dicatur esse.*

Prob. 4. Ratione. Quia immutabilitas est perfectio simpliciter simplex; & si Deus esset mutabilis, posset cogitari aliquid melius Deo. Præterea, si Deus mutari posset, vel posset secundum existentiam, vel secundum formam substantialem, vel secundum formas accidentales, vel secundum locum, vel secundum intellectum, vel denique secundum voluntatem. Atqui nihil horum dici potest. Non primum. Quia Deus habet summam necessitatem existendi, & ita transire non potest ab esse ad non esse. Non secundum. Quia Deus non est compositum substantiale; cum summa sit simplicitatis, cui omnis compositio realis repugnat. Non tertium. Quia Deus non est capax accidentium, ut dicit S. Augustinus loco proximè laudato: cum enim sit actus purissimus, ac proinde expers omnis potentialitatis & perfectibilitatis realis, se ipso, hoc est, sua simplicissima substantia est, quicquid est. Non quartum. Quia cum Deus sit immensus, & ita habeat intinsecam præsentiam interminatam, vi cuius, eodem semper modo se habens, summa necessitate adesse pluribus & pluribus in infinitum locis, si plura & plura in infinitum producerentur, non posset transire de loco in locum. Non quintum. Quia Deus est illimitatus in genere intelligentis: hoc enim est de conceptu entis, quo nihil melius cogitari potest: proindeque ab æterno & pro æterno summè completus & determinatus est, ad cognoscendum quicquid cognoscit, sive necessario, sive contingenter. Ergo, quicquid cognoscit, ab æterno, & pro æterno cognoscit uno & eodem actu planè invariabili.

Non denique sextum. Pro quo nota, Mutatio se-

Simonne Theol. Tom. I.

cundum voluntatem duplex est. Prima consistit in simplicis vicissitudine volitionum, quarum una alteri succedit sine ulla oppositione & contrarietate, ut cum modò unum, modò aliud objectum volo. Secunda consistit in successione volitionum inter se contrariarum, ut cum jam volo aliquid, quod antea nolebam in iisdem circumstantiis. Atqui neutra mutatio cadit in Deum. Ergo, &c. *Probatur subsumptum.* 1. Autoritate S. Augustini, lib. 12. Confess. c. 15. *Num dicetis, inquit, falsa esse, que mihi veritas voce forti in aurem interiorè dicit de verà eternitate creatoris, quod nequaquam ejus substantia per tempora varietur, nec ejus voluntas extra ejus substantiam sit? Unde non eum modo velle hoc, modo velle illud, sed semel, & simul, & semper velle omnia, que vult; non iterum & iterum, neque nunc ista, nunc illa, nec velle postea quod nolebat, aut nolle quod prius volebat: quia talis voluntas mutabilis est, & omne mutabile æternum non est. Deus autem noster æternus est.* 2. Ratione, quam verbis laudatis suggerit S. Augustinus. Si voluntas divinà transire potest de uno actu ad alium, sive disparatum, sive contrarium, & ita potest mutari, substantia divinà mutabilis est. Nam voluntas divinà est realiter ipsa substantia divinà. Fallum conf. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam si substantia divinà mutabilis esset, æterna non esset: omne enim mutabile æternum non est. Fallum conf. Nam Deus noster æternus est. Quod autem assumit S. Doctor, nullum scilicet mutabile æternum esse, probatur ex eo, quòd illud solum æternum sit, quod habet summam necessitatem existendi, & summa existendi necessitas cadere non possit in rem variabilem: cum summa existendi necessitas conciliari non possit cum ulla imperfectione.

Præterea, vicissitudo volitionum vel fit cum oppositione & contrarietate actuum, vel non fit. Si primum: volens inconstans est, vel ignorans. Nam qui modò vult aliquid, quod antea nolebat, vel vult ob rationem antea ignoratam, aut saltem nunc melius cognitam, & talis ignorantia notam incurrit; vel vult sine ulla ratione de novo cognita, aut saltem melius cognita, & talis inconstantia reus est. Si secundum: volens non habet nisi limitatam facultatem cognoscendi & volendi: nam nos aliud & aliud successive volumus, quia multa simul cognoscere & velle non possumus. Atqui Deus neque ignorantia neque levitatis capax est, & habet illimitatam facultatem volendi, sicut & cognoscendi; proindeque ab æterno & pro æterno summè completus est ad simul volendum & nolendum, quicquid vult & non vult. Ergo, &c.

Obj. 1. Deus transit ab uno statu ad alterum: nam de non creante fit creans. Ergo mutatur. R. negando ant. Nam non transit ab uno statu ad alterum, nisi incipiat aliter se habere in se, quàm se habebat antea. Deus autem nunquam incipit aliter se habere in se, quàm antea se habebat. Præterea, omne quod transit ab uno statu ad alterum, movetur; *Et omne, quod movetur, ait S. Thom. art. citato in O. motu suo aliquid acquirit, & pertingit ad illud, ad quod prius non pertingebat.* Deus autem, cum sit infinitus, comprehendens in se omnem plenitudinem perfectionis totius esse, non potest aliquid acquirere, nec extendere se in aliquid, ad quod prius non pertingebat. Unde nullo modo sibi competit motus, nec proinde transitus ab uno statu ad alterum.

Ad prob. ant. R. dist. Deus de non creante fit creans, novam aliquam perfectionem acquirendo, & in se recipiendo, N. Præcisè dando aliquid, nempe esse creaturæ, C. Undè cum Deus de non creante fit creans, non ipse, sed creatura mutatur, nec ipse incipit aliter se habere in se, sed creatura; & ita tunc, non Deus, sed creatura transit ab uno statu ad alterum, minùs tamen propriè loquendo, nempe à non esse ad esse.

Dices. Creare est perfectio. Ergo cum de non creante Deus fit creans, acquirit novam perfectionem, quam non habebat antea, proindeque transit ab uno statu ad alterum, & mutatur. R. Creationem posse considerari dupliciter: respectivè scilicet ad Deum, & respectivè ad creaturam. Primo modo considerata, non est perfectio, sed actus perfectionis infinite, nempe omnipotentia, quæ actu suo non se ipsam, sed creaturam movet, &

B 3 ita